

Către preacuviosul ieromonah
Pavel Asan care l-a întrebat despre
luarea schimei [hainei monahale]
celeii mari și îngerești¹
[1343–1344]

1. „Voi aveți ungere de la Cel Sfânt și știți toate, iar ungerea pe care ați primit-o de la El rămâne în voi și nu aveți nevoie să vă învețe cineva” [1 In 2, 20. 27], zice [Ioan] Teologul cel iubit într-un mod excepțional de Hristos. Dar pentru că cinstirea ta ca un semn și aceasta al lăudabilei smerenii căreia i te-ai supus de bunăvoie ai cerut un sfat în scris, și asta de la noi cei de pe urmă, cu privire la luarea schimei [hainei] celeii mari a vieții monahale, primind noi cererea ta ca pe o poruncă, îți scriem după putere acest scurt răspuns ca datorie a iubirii.

2. Oricine are ungere [*chrisma*] de la Cel Sfânt și din această pricină e numit [creștin; *christianos*] de la Hristos [Unsul], trebuie și să viețuiască în chip sfânt arătându-I prin fapte, cuvinte și gânduri că acest nume e unul adevărat. Căci prin acest nume e însemnată atât stăpânirea asupra patimilor, cât și bogăția virtuții. Iar lucrul de căpetenie spre care tind acestea e iubirea de Dumnezeu și de aproapele din pricina lui Dumnezeu, la care e cu neputință să vină cu tot piciorul, cum spune proverbul, cel ce petrece în lume legat în jug cu femeie și supus grijilor vieții. Fiindcă acesta, chiar dacă e dintre cei mai sârgu-

¹ Traducere după ed. P. Christou: *Gregoriou tou Palama Syngammata V*, Thessaloniki, 1992, p. 247–250.

incioși, își împarte dorința între Dumnezeu și lume, între trup și duh.

3. De aceea, de Dumnezeu învățate și cinstite părinte și frate, îndrăgostindu-te de ce e mai bun ai renunțat la aceste vieți împărțite și, bine făcând, te-ai alăturat vieții unitare a monahilor, ca aplecându-te întreg spre iubirea dumnezeiască desăvârșită să o dobândești desăvârșită în tine însuți nemailuând forma acestei lumi în ce privește omul din afară și cel dinăuntru și nemailnclinându-ți intenția, făptuirea sau gândirea spre dulceața plăcerilor trupului sau spre a plăcea oamenilor, ci punându-ți urcușuri în inimă [*Ps* 83, 5] și transfigurându-te spre ce e mai bun prin înnoirea minții [*Rm* 12, 2]. Și chiar dacă uneori mai pățești vreo răpire de la cel care aține cu viclenie calea celor ce zoresc spre Dumnezeu, înțelegând aceasta te întorci iarăși la drum lucrând prin plânsul potrivit lui Dumnezeu căința fără părere de rău spre mântuire.

4. Aceasta este marea schimă monahală. Iar o schimă monahală mică Părinții nici nu cunosc și nici n-au predat, dar unora din cei de mai târziu li s-a părut potrivit să împartă în două unitatea ei, măcar că nici ei n-au împărțit-o în mod real, fiindcă dacă observi bine în amândouă vei găsi aceleași renunțări și făgăduințe. De aceea și cel întru sfinți Teodor Studitul, care ca nimeni altul a rânduit în chip foarte riguros cele ale monahilor, interzice să se vorbească sau să se dea o schimă monahală mică și mare². Mie însă mi se pare că aceia care au împărțit ulterior schima în veșmintele rânduite au reținut și luat de la începători analavul și culionul ca unele prea de cinstite pentru cei ce le văd și care-i atrag ușor spre etalarea lor pe cei începători abătându-i de la sfânta smerenie.

² Cf. TEODOR STUDITUL, *Testament* 12 (PG 99, 1820C) și *Epistola* 1, 10 (PG 99, 941C): „Să nu dai ceea ce ei numesc schima mică, iar apoi după un timp alta mare. Fiindcă e o singură schimă [haină], cum e și un singur botez, precum obișnuiau sfinții părinți.”

5. Tu deci, dacă vrei să le îmbraci cu binecuvântare și pe acestea, fiindcă n-ai fost văzut până acum purtându-le, bine vei face, dar întărește-ți mai întâi gândul și învață-l, ca să nu fi ca unii care, doar ca să pară că sunt oameni mari și că și-au schimbat viața, sunt inaccesibili și invizibili pentru cei mulți petrecând cea mai mare parte a timpului vieții lor în lucruri de nepătruns. Tot așa și tu să te arăți celor mulți că porți pe umeri crucea și pe cap culionul nerăutății, ca prin faptul că apari îmbrăcat cu ele să te arăți și foarte desăvârșit în virtute. De cum le vezi, tu să-ți aduci aminte de datoria ta, de nefăptuirea celor rele făgăduită de tine lui Dumnezeu și de conduita deformă mai desăvârșită aflată mai presus de poftele celor trupești, și așa grăbește-te să ai în acord cu acele simboluri exterioare și dispoziția interioară a sufletului tău, pe care ai făgăduit-o și fără acele simboluri atunci când te-ai învrednicit să iei asupra ta viața monahală, pentru că și acum trebuie să te căiești și să te smerești cu nimic mai puțin [decât atunci] și să chemi spre izbăvire prin rugăciune stăruitoare ajutorul Lui, în cazul în care te vezi dominat de afecțiunile rudelor, de poftele trupului sau de slavele și cinstirile omenești.

6. Căci câștigând astfel și celelalte virtuți prin cele pe care le vei realiza cu ajutorul lui Dumnezeu și dobândind pe lângă ele și smerenia prin cele de care te vei lovi într-o împrejurare sau alta readucându-te mereu înapoi la calea mântuirii, în vremea morții vei primi completarea celor ce lipsesc de la iubirea de oameni a Celui ce a legiuit cu iubire de oameni neamului omenesc pocăința. Fiindcă pe drept cuvânt frica de moarte îți va aduce aminte de schimbarea în mai bine a vieții. Trebuie să știi însă, ca unul ce prin harul lui Hristos ești înțelegător, că folositoare e nu simpla schimbare a hainelor, ci ameliorarea conduitei. Dar ce conduită, ce făgăduință a ei, ce simboluri ale unei vieți mai desăvârșite mai sunt pentru

cei ce zac în morminte sau pentru cei ce lasă acum viața și sunt gata pentru mutarea de aici?

7. Așadar, nu frica din pricina bolii care amenință cu moartea, întrucât face așteptat sfârșitul vieții, ci frica de amenințările care-i așteaptă după moarte pe cei trândavi și dorința bunătăților făgăduite celor sârguincioși să te aducă la asumarea conduitei plăcute lui Dumnezeu, a făgăduințelor și simbolurilor ei, atunci când ești mai în putere și poți nu numai să făgăduiești, ci și să împlinești potrivit celui ce poruncește în psalmi: „Faceți făgăduințe și le împliniți Domnului Dumnezeului nostru” [Ps 75, 12].